

Tájékoztató a települési önkormányzatok jegyzőinek a szociális igazgatási feladatok 2011. január 1-i változásairól, illetve iratminták közzététele

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szociális törvény) 2011. év január 1. napjával módosult a 2010. évi CLXXI. törvénnyel. A módosítás érintette többek között a szociális igazgatási eljárás általános szabályait, továbbá a természetbeni és pénzbeli ellátások közül az aktív korúak ellátását, a lakásfenntartási támogatást, továbbá a szociális szolgáltatások közül az étkeztetés alapszolgáltatást, továbbá az intézményi/személyi térítési díjakat.

Jelen tájékoztatóban kizárólag a jegyzői hatáskörbe tartozó ügyekkel kapcsolatos, illetve a feladatkörét érintő legfontosabb szabályokról, illetve azok hatályba lépésének dátumairól, továbbá a megteendő intézkedésekről adok tájékoztatást.

1. Aktív korúak ellátása

A 2010. évi CLXXI. törvény átfogóan módosította 2011. január 1. napjától az aktív korúak ellátásának szabályait. Érdemi változás alapvetően a rendelkezésre állási támogatás tekintetében történt, azzal, hogy ezen ellátási formát felváltotta **a bérpótló juttatás**.

Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapításának és megszüntetésnek esetei alapvetően nem változtak. Amire azonban kiemelt figyelmet kell fordítani, hogy a helyi önkormányzat képviselő testülete felhatalmazást kapott a bérpótló juttatásra való jogosultság feltételeinek bővítésére.

A Szociális törvény 35.§ (2) bekezdése értelmében a települési önkormányzat rendeletében a **bérpótló juttatásra való jogosultság egyéb feltételeként előírhatja**, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse. **A lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében a kérelmező vagy a jogosult által életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje, a kerítéssel kívül határos terület, járda tisztán tartása, az ingatlan állagának és rendeltetészerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosítására irányuló kötelezettség írható elő.** A rendeletben megállapított feltételek teljesítésére a kérelmezőt, illetve a jogosultat megfelelő, de **legalább ötnapos határidő tűzésével a jegyzőnek - az elvégzendő tevékenységek konkrét megjelölésével - fel kell szólítania.**

A bérpótló juttatás feltételeinek önkormányzati rendeletben történő fentiek szerinti meghatározásakor rendkívül körültekintően kell eljárni. Pontosán körül kell határolni azt, hogy az önkormányzat mit vár el, s a jegyzőnek mit kell vizsgálnia. Fontos továbbá az előírt feltételek ellenőrzésének eljárás rendjét is meghatározni (pl. milyen időszakonként, ki/kik ellenőrzik). Abban az esetben, amikor a jegyző felszólítja a kérelmezőt vagy már a jogosultság megállapítását követően a jogosultat, hogy végezze el pl. a lakóudvaron a fű lenyírását, értelemszerűen annak teljesítésének ellenőrzését helyszíni szemle keretében kell lefolytatni, a teljesítését vagy annak elmaradását képfelvétellel rögzíteni javasolt, valamint a helyszíni szemle lefolytatásáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A jogosultságot megállapító határozatban feltétlenül fel kell hívni az ügyfelet, hogy a helyi önkormányzati rendeletben előírtak szerint, a lakókörnyezet rendezettségét folyamatosan köteles biztosítani. A határozatban a helyi rendelet pontos előírását kell rögzíteni.

A lakókörnyezet rendezettségének biztosítására történő felszólításra alapvetően két esetben kerülhet sor:

- a bérpótló juttatásra való jogosultság megállapítására irányuló eljárásban,
- a bérpótló juttatásra való jogosultság felülvizsgálata során.

A bérpótló juttatásra való jogosultság felülvizsgálatát az új szabályok értelmében évente legalább egy alkalommal kell elvégezni (Szociális törvény 25.§ (4) bek. b, pont). Nincs akadálya azonban annak, hogy egy év alatt több alkalommal is történjen felülvizsgálat.

Figyelemmel arra, hogy a felszólításra hatósági eljárás keretében kerül sor, azt álláspontunk szerint végzés formájában kell megtenni. Ezen végzésben konkrétan és pontosan meg kell határozni az elvégzendő, teljesítendő feladatokat, és a határidőt (ami legalább 5 nap). Fel kell hívni a végzésben a figyelmet a teljesítés elmaradásának jogkövetkezményeire, ami a bérpótló juttatásra való jogosultság megállapítására irányuló eljárásban a kérelem elutasítása, a bérpótló juttatásra való jogosultság felülvizsgálatára irányuló eljárásban pedig a jogosultság megszüntetése (Szociális törvény 36.§ (2) bekezdés d, pont) lesz.

A rendszeres szociális szegélyezettek esetében a jogosultsági feltételek köre nem változott, ezen ellátási forma esetében továbbra is megmaradt az önkormányzatnak az a lehetősége, hogy tovább bővítse a rendszeres szociális szegélyezettek körét (Szociális törvény 37.§ (1) bekezdés d, pont).

A rendszeres szociális segélyezettek esetében hatályon kívül helyezésre került a hatósági szerződésre vonatkozó szabály. A hatósági szerződéssel kapcsolatos átmeneti rendelkezést, a Szociális törvény 140/A.§ (5) bekezdése tartalmazza, miszerint a 2010. december 31-én hatályos 37/C. § (4) bekezdése alapján megkötött hatósági szerződések 2011. január 1-jén megszűnnek, azzal, hogy az aktív korúak ellátására való jogosultság fennállása esetén a 2010. december 31-én hatályos 37/C. § (4) bekezdése szerinti személy részére 2011. január 1-jétől rendszeres szociális segélyt kell folyósítani.

Az aktív korúak ellátása tekintetében ki kell emelni továbbá, hogy a megszüntetési eseteket átláthatóbb módon három csoportban határozta meg a jogalkotó.

A Szociális törvény 34.§ (2) bekezdés tartalmazza az általános megszüntetési eseteket, azaz amelyeket mind a bérpótló juttatásra jogosultak, mind a rendszeres szociális segélyezettek esetében alkalmazni kell, ezen felül találunk speciális megszüntetési eseteket a 36. § (2) bekezdésében, amelyeket csak a bérpótló juttatásra jogosultak esetében kell alkalmazni, a rendszeres szociális szegélyezettek tekintetében pedig a 37/B.§ (2) bekezdése határoz meg speciális megszüntetési okot.

A bérpótló juttatásra jogosultak tekintetében meghatározott megszüntetési esetek két új elemmel bővültek.

A Szociális törvény 36.§ (2) bekezdés d, pontja értelmében meg kell szüntetni az aktív korúak ellátására való jogosultságát annak a bérpótló juttatásra jogosult személynek, aki a 35.§ (2) bekezdés szerint feltételeknek (lakókörnyezet rendezettségének biztosítása) – felszólítás ellenére – nem tesz eleget. Ezen rendelkezés alapján a jogosultság megszüntetésre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a jogosultat a jegyző írásban határidő tűzésével, az elvárások közlésével felszólította, s a felszólításban foglaltakat a jogosult nem teljesítette.

A másik új megszüntetési okot a Szociális törvény 36.§ (2) bekezdés e, pontja tartalmazza, miszerint aki a bérpótló juttatásra való jogosultságának a 25. § (4) bekezdés b) pontja szerinti éves felülvizsgálata során nem igazolja, hogy a felülvizsgálat időpontját megelőző egy évben, a bérpótló juttatásra való jogosultságának fennállása alatt legalább 30 nap időtartamban

- ea)* közfoglalkoztatásban vett részt, vagy
- eb)* keresőtevékenységet - ideértve az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szerint létesített munkaviszony keretében végzett, valamint a háztartási munkát - folytatott, vagy
- ec)* munkaerő-piaci programban vett részt, vagy
- ed)* az Flt. szerinti, és legalább hat hónap időtartamra meghirdetett képzésben vett részt, vagy az ilyen képzésben való részvétele folyamatban van.

Ezen megszüntetési ok, egyben kötelezettség is, azaz a bérpótló juttatásra jogosult köteles legalább 30 nap időtartamban keresőtevékenységet folytatni, közfoglalkoztatásban, vagy munkaerőpiaci programban, vagy legalább hat hónap időtartamra meghirdetett képzésben részt venni és ezt igazolni.

2011. január 1. napjától ismételten megjelenik az az eset, amikor az aktív korúak ellátásának folyósítása **szünetel**. A Szociális törvény pontosan meghatározza, hogy mely esetekben szünetel a bérpótló juttatás, illetve a rendszeres szociális segély folyósítása.

A Szociális törvény **36. § (1)** bekezdése értelmében, ha a jogosult

- a)* 90 napnál nem hosszabb időtartamra létesített jogviszony alapján keresőtevékenységet végez, a jogviszony fennállásának időtartama alatt,
- b)* közfoglalkoztatásban vesz részt, a közfoglalkoztatásban való részvétel időtartama alatt, vagy
- c)* olyan képzésben vesz részt, amelynek keretében képzési támogatásként keresetpótló juttatásban részesül, a keresetpótló juttatás folyósításának időtartama alatt

a bérpótló juttatás folyósítása szünetel.

A Szociális törvény **37/B. § (1)** bekezdése értelmében, ha a jogosult

- a)* 90 napnál nem hosszabb időtartamra létesített jogviszony alapján keresőtevékenységet végez, a jogviszony fennállásának időtartama alatt, vagy
- b)* olyan képzésben vesz részt, amelynek keretében képzési támogatásként keresetpótló juttatásban részesül, a keresetpótló juttatás folyósításának időtartama alatt

a rendszeres szociális segély folyósítása szünetel.

A szünetelés esetei között találjuk azt az esetet, amikor a jogosult 90 napnál nem hosszabb időtartamra létesített jogviszonyt. Ez azt jelenti, ha a jogosult akár határozott idejű munkaviszonyt, megbízási jogviszonyt stb. létesít legfeljebb 90 napra, az aktív korúak ellátását nem kell megszüntetni (Szociális törvény 34.§ (2) bekezdés c, pont), „csak” szüneteltetni kell a folyósítást. Fontos, hogy minden esetben vizsgálni kell a jogviszony időtartamát – kivéve a bérpótló juttatásra jogosultak esetében a közfoglalkoztatás időtartamát –, ennek érdekében a jogosult bejelentését követően célszerű bekérni a munkaviszonyt (egyéb jogviszonyt) megalapozó szerződést, vagy a munkáltató igazolását, feltéve, hogy a bejelentéssel egyidejűleg a jogosult nem igazolta.

A 2011. január 1. napját megelőzően benyújtott és 2011. január 1. napján folyamatban lévő aktív korúak ellátása iránti kérelmek elbírálása esetében is alkalmazni kell az új szabályokat a Szociális törvény 140/A. § (1) bekezdése alapján azzal, hogy amennyiben az aktív korúak ellátására való jogosultság a 2011. január 1-jét megelőzően benyújtott kérelem alapján fennáll és a jogosult a 2010. december 31-én hatályos rendelkezések szerint a rendelkezésre állási támogatásra való jogosultság feltételeinek felel meg, részére a kérelem benyújtásának időpontjától a 2010. december 31-éig terjedő időszakra rendelkezésre állási támogatásra való jogosultságot kell megállapítani.

Ezen rendelkezés értelmében tehát, amennyiben a régi szabályok szerint a kérelmező rendelkezésre állási támogatásra jogosult részére ugyanazon határozatban 2010. december 31. napjáig rendelkezésre állási támogatást, 2011. január 1. napjától pedig bérpótló juttatásra való jogosultságot kell megállapítani az aktív korúak ellátásán belül. A határozat rendelkező részében a jogosultat terhelő kötelezettségeket, illetve egyéb tájékoztatást azonban már a 2011. január 1. napján hatályos rendelkezések alapján kell előírni.

A Szociális törvény 140/A. § (2) bekezdése tartalmazza a jegyző teendőit a jelenleg rendelkezésre állási támogatásra jogosultak felülvizsgálata tekintetében.

A felülvizsgálatot legkésőbb 2011. április 30. napjáig kell elvégezni kivéve, ha a két éves felülvizsgálat korábbi időpontra esik. Például, ha a rendelkezésre állási támogatásra való jogosultságot 2009. január hónapban állapították meg a felülvizsgálati eljárást már 2011. január hónapban el kell végezni, ha a jogosultságot 2010. január hónapban állapították meg a felülvizsgálat legkésőbbi időpontja 2011. április hónap.

A felülvizsgálati eljárás során a jogosultságot kell vizsgálni, azaz vizsgálni kell:

- a jogosult és családja jövedelmi, vagyoni viszonyait,
- azt, hogy a jogosulttal szemben kizáró körülmény nem áll-e fenn (álláskeresői támogatáshoz szükséges időtartamot megszerezte, előzetes letartóztatásban van, gyes-re jogosult stb.),
- a helyi önkormányzat rendeletében meghatározottak szerint a lakókörnyezet rendezettsége biztosított-e. (Amennyiben a felülvizsgálattal az önkormányzat rendeletben szabályozta ezen feltételt.)

Itt hívnám fel ismételtén a figyelmet arra, hogy ha a helyi önkormányzat képviselő-testülete a bérpótló juttatásra való jogosultság megállapításának feltételeként elő kívánja írni a lakókörnyezet rendezettségének biztosítását, úgy azt indokolt soron kívül megtenni annak érdekében, hogy a felülvizsgálat teljes körűen lefolytatható legyen.

A rendszeres szociális segélyezettek esetében a törvény felülvizsgálatot nem ír elő, azonban ha a két éves felülvizsgálat esedékes, úgy az ő esetükben is le kell folytatni a felülvizsgálatot a Szociális törvény 25.§ (4) bekezdés a, pontja alapján.

A Szociális törvény módosításával egyidejűleg a 358/2008. (XII.30.) Kormányrendelet módosította a 62/2006. (III. 27.) Kormányrendeletet, továbbá a 63/2006. (III.27.) Kormányrendeletet is.

2. Ápolási díj

2011. január 1. napjától az ápolási díj összege már nem az öregségi nyugdíjminimum legkisebb összegéhez, hanem a költségvetési törvényben meghatározott alapösszeghez igazodik, ami jelenleg **29.500,-Ft.** (2010. évi CLXIX. Törvény 62.§ (8) bek.)

Tekintettel arra, hogy a jelenleg ápolási díjban részesülők esetében a jogosultságot megállapító határozatban az ápolási díj összege az öregségi nyugdíj legkisebb összegéhez igazodva lett megállapítva, ezért a 2011. január 1-i változás miatt (indokolással ellátott) határozattal szükséges meghatározni az ápolási díj összegét. A rendelkező részt az alábbiak szerint javasoljuk megszövegezni:

a, ha az ápolási díjban részesülő rendszeres pénzellátást nem kap

Az ápolási díj összegének felülvizsgálata során megállapítom, hogy : (név) (szül:...an....) szám alatti lakos részére folyósított ápolási díj összege 2011. január 1. napjától a

mindenkori költségvetési törvényben meghatározott alapösszeg ... %-a (100%-a vagy 130% vagy 80%-a), amely jelenlegFt.

b, ha az ápolási díjban részesülő rendszeres pénzellátást kap

Az ápolási díj összegének felülvizsgálata során megállapítom, hogy : (név) (szül: ...an....) szám alatti lakos részére folyósított ápolási díj összege 2011. január 1. napjától a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott alapösszeg ... %-ának (100%-a vagy 130% vagy 80%-a) és a részére folyósított rendszeres pénzellátás közötti különbszet, amely jelenlegFt.

Ez esetben az indokolásban pontosan meg kell határozni a jogosult részére folyósított rendszeres pénzellátás típusát és összegét is.

A határozatban az ügyfelet a **2011. január 1. napjától érvényes nyugdíjjarulé**k mértékéről is tájékoztatni kell, amely **10%** az 1997. évi LXXX. törvény 19.§ (2) bekezdés a, pontja értelmében.

3. Egyéb változások

2011. január 1. napjától a Szociális törvény 4.§ (1a) bekezdése értelmében az alkalmi munkavállalói könyvvel történő munkavégzésnek, az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény alapján történő munkavégzésnek, valamint a természetes személyek között az adórendszeren kívüli keresettel járó foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezések alapján háztartási munkára létesített munkavégzésre irányuló jogviszony keretében történő munkavégzésnek (a továbbiakban: háztartási munka) a **havi ellenértéke**, továbbá a házi segítségnyújtás keretében társadalmi gondozásért kapott **tiszteletdíj 100%-a nem minősül jövedelemnek.**

A rosszhiszeműen és jogosulatlanul felvett ellátás megtérítésénél **az elrendeléskor érvényes jegybanki alapkamattal kell számolni 2011. január 1. napjától (Szociális törvény 17.§).**

A **lakásfenntartási támogatásra vonatkozó új** rendelkezések 2011. szeptember 1. napján lépnek hatályba.

Az **étkeztetés alapszolgáltatás** tekintetében – a szociálisan rászorultak körét illetően – 2011. január 1. napjától hatályon kívül helyezték azt a tilalmat, ami a jövedelmi feltétel előírását korlátozta.

A Szociális törvény 62. § (1) bekezdése alapján az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- a) koruk,
- b) egészségi állapotuk,
- c) fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- d) szenvedélybetegségük, vagy
- e) hajléktalanságuk

miatt.

A hivatkozott jogszabály hely 2011. január 1. napjától hatályos (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdés szerinti jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

A Szociális törvény 2011. január 1. napjától hatályos 92. § (1) bekezdése értelmében a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról

a) a helyi önkormányzat,

b) ha a fenntartó önkormányzati társulás vagy többcélú kistérségi társulás, akkor a társulási megállapodásban erre kijelölt települési önkormányzat a társulási megállapodásban meghatározottak szerint rendeletet alkot.

Ha valamely szociális szolgáltatás, intézmény esetében a fenntartó önkormányzati társulás vagy többcélú kistérségi társulás, úgy **a társulási megállapodásban kell kijelölni azt az önkormányzatot, amelyik rendeletet alkot a társulás keretében ellátott személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról.**

A Szociális törvény 140/C. §-a előírja, hogy az önkormányzati társulásban vagy többcélú kistérségi társulásban részt vevő települési önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló, 2011. január 1-jén hatályos rendeletét 2011. április 1-jéig felülvizsgálja abból a célból, hogy a társulási megállapodásban erre kijelölt önkormányzat rendelete tartalmazza a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló szabályokat.

A hivatkozott jogszabályok alapján tehát **nem csak a helyi rendeleteket kell felülvizsgálni, hanem a társulási megállapodásokat is, melyeket módosítani kell azzal, hogy ki kell jelölni a rendeletalkotásra feljogosított önkormányzatot.**

Székesfehérvár, 2011. január 10.

**Fejér Megyei Kormányhivatal
Szociális és Gyámhivatala**